

Sygn. akt I UK 168/15

POSTANOWIENIE

Dnia 26 listopada 2015 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Zbigniew Hajn

w sprawie z odwołania A. Spółki jawnej w B.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w Białymstoku
z udziałem zainteresowanych: A. G. i P. B.
o ustalenie płatnika oraz wysokości podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne i zdrowotne,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 26 listopada 2015 r.,
skargi kasacyjnej A. Spółki jawnej w B. od wyroku Sądu Apelacyjnego w Białymstoku
z dnia 29 stycznia 2015 r., sygn. akt III AUa 1362/14,

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z 29 stycznia 2015 r. Sąd Apelacyjny w Białymstoku w sprawie z odwołania A. spółki jawnej w B. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w Białymstoku stwierdzającej, że odwołująca się za okres wskazany w decyzji jest płatnikiem składek na ubezpieczenia społeczne oraz ubezpieczenie zdrowotne z tytułu umowy zlecenia zawartej między P. B. i A. G. oraz ustalającej podstawę wymiaru składek na te ubezpieczenia, przy udziale zainteresowanych P. B. i A. G., oddalił apelację odwołującej się i orzekł o kosztach postępowania odwoławczego.

Odwołująca się zaskarżyła powyższy wyrok skargą kasacyjną w całości. Wnosząc o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazała na istnienie w sprawie następujących istotnych zagadnień prawnych: (-) czy wyinterpretowanie pojęcia płatnika możliwe jest na podstawie regulacji prawnej (art. 8 ust. 2a ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2015 r., poz. 121); dalej: ustawa systemowa), która w ogóle nie odnosi się do pojęcia płatnika, z pominięciem zasad techniki prawodawczej? (-) czy płatnikiem w rozumieniu ustawy systemowej (art. 4 pkt 2 lit. 2 i art. 18 ust. 1a ustawy systemowej), może być podmiot, który z uwagi na brak wężła obligacyjnego nie ma obowiązku wypłaty wynagrodzenia, o którym mowa w art. 22 k.p., przy przyjęciu, że określenie pracodawcy na gruncie ustawy systemowej należy pojmować w znaczeniu, jakie nadaje mu art. 3 k.p. oraz czy wystarczającą cechą autoryzującą stronę podmiotową stosunku pracy jest świadczenie pracy na rzecz danego podmiotu, z pominięciem istnienia zasadniczego obowiązku tego podmiotu (pracodawcy), jakim jest wypłata wynagrodzenia i woli stron, co do warunków wykonywania danych świadczeń uzewnętrzniionych w treści umowy o pracę (art. 29 k.p.)? (-) czy pojęcie płatnika składek na gruncie ustawy systemowej może być interpretowane z pominięciem definicji przychodu, która to kwalifikuje przychód, jako przychód w rozumieniu ustawy z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2012 r., poz. 361 ze zm.), osiągany przez pracowników u pracodawcy z tytułu zatrudnienia w ramach stosunku pracy, tj. fizycznie przez niego wypłacony (§ 1 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 18 grudnia 1998 r. w sprawie szczegółowych zasad ustalania podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe (Dz.U. 1998 Nr 161, poz.1106 ze zm.; dalej: rozporządzenie), art. 4 pkt 2a, art. 18 ust. 1, art. 18 ust. 1a ustawy systemowej) oraz z pominięciem obowiązków płatnika określonych w art. 17 ust. 1 i 2 ustawy systemowej? (-) czy zleceniodawca, który zawarł umowę zlecenia z pracownikiem swojego kontrahenta w warunkach art. 8 ust. 2a *in fine* ustawy systemowej, zwolniony jest z wszelkich zobowiązań płatnika wynikających z ustawy systemowej, w tym obowiązków zgłoszeniowych, rejestracyjnych i finansowych (opłacanie składek) w związku z przyjęciem, że płatnikiem składek (a zatem podmiotem, na którym ciążyą wymienione obowiązki) w sytuacji opisanej w

art. 8 ust. 2a *in fine* ustawy systemowej jest pracodawca, z którym zleceniobiorca pozostaje w stosunku pracy? (-) czy pracodawca, wykonując nałożony na niego orzeczeniem sądowym obowiązek wynikający z przyjętej wykładni art. 8 ust. 2a ustawy systemowej, nie narusza obowiązku wypłaty wynagrodzenia ustalonego w umowie o pracę (art. 78, 80, 84 k.p.), w przypadku, gdy uwzględni wynagrodzenie z tytułu umowy zlecenia zawartej z podmiotem trzecim w podstawie wymiaru składek, a wysokość należnych składek, w części, którą pokrywa ubezpieczony (pracownik), a zatem w części, którą pracodawca może potrącić z wynagrodzenia pracownika (tak uchwała Sądu Najwyższego z 2 września 2009 r., II UZP 6/09) spowoduje, że kwota netto wynagrodzenia (tzw. do wypłaty) będzie niższa niż ustalona w umowie o pracę z pracownikiem? Czy składki z tytułu ubezpieczeń społecznych mogą być rozliczane w trybie potrącenia, z naruszeniem art. 87 i art. 87¹ k.p.?

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Istotą wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania i jego uzasadnienia jest wykazanie przez skarżącego okoliczności, które podlegają rozważeniu przez Sąd Najwyższy podczas przedsądu, czyli wstępnego badania sprawy, mającego na celu stwierdzenie występowania jednej z przesłanek skargi, wymienionych w art. 398⁹ § 1 k.p.c. Przesłankami tymi są: 1) występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego, 2) potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, 3) nieważność postępowania lub 4) oczywista zasadność skargi. Podstawowym celem instytucji przedsądu jest bowiem rozważenie, czy w skardze kasacyjnej podniesiono okoliczności, których rozważenie przez Sąd Najwyższy będzie wkładem w rozwój prawa i zapewnienie jednolitości jego sądowej wykładni. Tylko wtedy wykazany zostaje publicznoprawny charakter skargi kasacyjnej (postanowienie Sądu Najwyższego z 4 lutego 2000 r., II CZ 178/99, OSNC 2000 nr 7-8, poz. 147).

Jeśli więc wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, przez odwołanie się do art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., jak w rozpoznawanej sprawie, wskazuje na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego, to w uzasadnieniu

wniosku winno zostać sformułowane zagadnienie prawne oraz przedstawione argumenty prawne, które wykażą możliwość różnorodnej oceny zawartego w nim problemu. Zagadnienie prawne musi odpowiadać określonym wymaganiom, a mianowicie: 1) być sformułowane w oparciu o okoliczności mieszczące się w stanie faktycznym sprawy wynikającym z dokonanych przez sąd ustaleń (wyrok Sądu Najwyższego z 17 kwietnia 1996 r., II UR 5/96, OSNP 1997 nr 3, poz. 39 i postanowienie z 7 czerwca 2001 r., III CZP 33/01, LEX nr 52571), 2) być przedstawione w sposób ogólny i abstrakcyjny tak, by umożliwić Sądowi Najwyższemu udzielenie uniwersalnej odpowiedzi, nie sprowadzającej się do samej subsumcji i rozstrzygnięcia konkretnego sporu (postanowienia Sądu Najwyższego: z 15 października 2002 r., III CZP 66/02, LEX nr 57240; z 22 października 2002 r., III CZP 64/02 LEX nr 77033 i z 5 grudnia 2008 r., III CZP 119/08, LEX nr 478179), 3) pozostawać w związku z rozpoznawaną sprawą i 4) dotyczyć zagadnienia budzącego rzeczywiście istotne (a zatem poważne) wątpliwości. Istotność zagadnienia prawnego konkretyzuje się zaś w tym, że w danej sprawie występuje zagadnienie prawne mające znaczenie dla rozwoju prawa lub znaczenie precedensowe dla rozstrzygnięcia innych podobnych spraw. Twierdzenie o występowaniu istotnego zagadnienia prawnego jest uzasadnione tylko wtedy, kiedy przedstawiony problem prawny nie został jeszcze rozstrzygnięty przez Sąd Najwyższy lub kiedy istnieją rozbieżne poglądy w tym zakresie, wynikające z odmiennej wykładni przepisów konstruujących to zagadnienie (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 10 marca 2010 r., II UK 363/09, LEX nr 577467, czy też postanowienie Sądu Najwyższego z 12 marca 2010 r., II UK 400/09, LEX nr 577468).

Przedstawione przez odwołującą się kwestie nie spełniają wskazanych wyżej wymogów w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. Sformułowane we wniosku zagadnienia prawne, zostały już wielokrotnie i jednolicie wyjaśnione w orzecznictwie Sądu Najwyższego, co jak wynika z uzasadnienia wniosku dostrzega też sam skarżący. Wykładnia art. 8 ust. 2a ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych została dokonana w uchwale Sądu Najwyższego z 2 września 2009 r., II UZP 6/09 (OSNP 2010 nr 3-4, poz. 46), w której stwierdzono, że przepis ten obejmuje także sytuację wykonywania pracy na

podstawie jednej z umów w nim wymienionych przez osobę, która umowę taką zawarła z osobą trzecią, jednakże w jej ramach wykonuje pracę na rzecz pracodawcy, z którym pozostaje w stosunku pracy. Przesłanką decydującą o uznaniu takiej osoby za pracownika w rozumieniu ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych jest to, że będąc pracownikiem związanym stosunkiem pracy z danym pracodawcą jednocześnie świadczy na jego rzecz pracę w ramach umowy cywilnoprawnej zawartej z nim lub inną osobą. W cytowanej uchwale Sądu Najwyższego z 2 września 2009 r., II UZP 6/09, rozstrzygnięto przedstawione we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej pytania o to, który z podmiotów, pracodawca czy strona umowy cywilnej (osoba trzecia), jest płatnikiem składek w opisanej konfiguracji podmiotowej. Przymiot płatnika składek przypisano pracodawcy, którego pracownik wykonuje właśnie na rzecz swojego pracodawcy pracę w ramach umowy o dzieło zawartej przez pracodawcę z osobą trzecią. Wskazana wykładnia zaaprobowana została w późniejszych wyrokach Sądu Najwyższego (por. między innymi wyroki Sądu Najwyższego: z 14 stycznia 2010 r., I UK 252/09, LEX nr 577824; z 22 lutego 2010 r., I UK 259/09, LEX nr 585727, z 18 października 2011 r., III UK 22/11, OSNP 2012 nr 21-22, poz. 266). W wyroku Sądu Najwyższego z 14 stycznia 2010 r., I UK 252/09, LEX nr 577824, wskazano, że przytoczona wykładnia art. 8 ust. 2a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych pozostaje aktualna także w stosunku do pracowników wykonujących taką pracę na podstawie umowy zlecenia. Ponadto w wyroku z 18 października 2011 r., III UK 22/11, OSNP 2012 nr 21-22, poz. 266, Sąd Najwyższy przyjął, że pracodawca (w rozumieniu art. 3 k.p.) jest z mocy art. 4 pkt 2 lit. a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych płatnikiem składek pracowników pozostających z nim w stosunku pracy i jednocześnie wykonujących na jego rzecz pracę w ramach umów cywilnoprawnych zawartych z osobą trzecią (art. 8 ust. 2a tej ustawy). Dla celów ubezpieczeń społecznych zarówno wykonywanie pracy na podstawie umów cywilnoprawnych zawartych z pracodawcą, jak i zawartych wprawdzie z osobą trzecią, ale gdy praca wykonywana jest na rzecz pracodawcy, jest traktowane tak jak świadczenie pracy w ramach klasycznego stosunku pracy łączącego jedynie pracownika z pracodawcą (wyrok z 6 lutego 2014 r., II UK 279/13, LEX nr 1436176). Ponadto do tak sformułowanych we wniosku o przyjęcie skargi

kasacyjnej do rozpoznania w ocenie skarżącego istotnych zagadnień prawnych odniósł się Sąd Najwyższy już wielokrotnie, w tym między innymi w postanowieniu z 19 maja 2015 r., I UK 445/14, niepubl.

Sąd Najwyższy orzekł o odmowie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c.